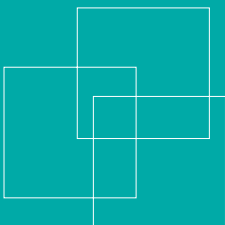

International
Labour
Organization

Unsa ang ILO MNE Declaration

Unsa ang ILO MNE Declaration

- ▶▶ Ang MNE Declaration naghatag og klarong giya sa kung unsaon makatampo ang mga patigayon pinaagi sa ilang operasyon sa tibuok kalibutan sa katumanan sa desenteng panarbaho.

Ang mga rekomendasyon niini nga nakaugat sa mga internasyunal nga sumbanan sa pamuo nagpakita sa mga maayong buhat alang sa tanang mga patigayon apan kinadayagan usab niini ang papel sa gobyerno sa pagpadasig sa maayong kinaiya sa pagnegosyo ingon man ang krusyal nga papel sa katilingbanong diyalogo.”

▶ Guy Ryder, Direktor-Heneral sa ILO

Unsa ang ILO MNE Declaration

Ang *Tripartite* nga deklarasyon sa mga prinsipyo mahitungod sa mga multinasyunal nga patigayon ug sosyal nga palisiya (*MNE Declaration*) mao ang instrumento sa *ILO* nga naghatag og direktang giya sa mga patigayon mahitungod sa sosyal nga palisiya ug inklusibo, responsable ug malahutayong mga buhat sa lugar-trabahoanan. Ang tinguha niini nga *Declaration* mao ang pagdasig sa positibong kontribusyon nga mabuhat sa mga multinasyunal nga patigayon ngadto sa ekonomikanhon ug katilingbanung pag-uswag ug ang katumanan sa desenteng panarbaho alang sa tanan; ug aron maminusan ug masulbad ang mga mahimong kalisdanan tungod sa ilang nagkadaiyang mga operasyon. Kini nga mga prinsipyo wala nagtinguha sa pagpaila o pag-alima sa mga dili-managsamang pagtratar tali sa mga multinasyunal ug nasudnong mga patigayon. Kini gapakita sa mga maayong buhat alang sa tanan. Sa bisan asang butang nga ang mga prinsipyo sa *MNE Declaration* may kalabutan kanila, ang mga multinasyunal ug nasudnong patigayon kinahanglang mapailawom sa parehong mga eksepsyon mahitungod sa ilang paglihok sa kinatibuk-an ug sa ilang mga katilingbanong buhat sa partikular.

Ang iyang mga prinsipyo gitumong ngadto sa mga multinasyonal na kumpanya, gobyerno sa mga *home* ug *host countries*, ug sa mga organisasyon sa mga ga-empleyo ug mamumuo ug naglangkub sa mga erya sama sa pangempleyo, pagbansay, kahimtang sa trabaho ug kinabuhi, ug mga relasyon sa industriya ingon man ang mga kinatibuk-ang palisiya.

1. Tibuok nga mga palisiya
2. Pangempleyo
 - Promosyon sa pangempleyo
 - Sosyal nga seguridad
 - Pagwagtang sa pinugos o kompulsaryo nga pagtrabaho
 - Pagwagtang sa pugos nga pagpatrabaho sa mga bata; minimum nga edad ug pinakagrabeng mga porma sa pagpatrabaho sa mga bata
 - Panagsama (*Equality*) sa kahigayunan ug pag-atiman
 - Seguridad sa trabaho

3. Pagbansay
4. Kahimtang sa trabaho ug kinabuhi
 - Sweldo, benepisyo ug kahimtang sa trabaho
 - Kahilwasan ug kahimsog
5. Relasyon sa industriya
 - Kagawasan sa asosasyon ug katungod sa pag-organisa
 - Kolektibong Pakighangyoay (*Collective Bargaining*)
 - Konsultasyon
 - Akses sa mga remedyo ug pagsusi sa mga reklamo

Ang giya lig-on nga nagtukod sa mga prinsipyo sulod sa mga internasyunal nga sumbanan sa panarbaho (mga kumbensyon ug rekomendasyon nga nakalista sa Aneks I sa instrumento), ug sa mga obligasyon nga naa ang mga Estado agi sa ilang pagkamiyembro sa ILO ug sunod sa ilang pagratipika sa mga kumbensyon sa ILO.

Kinadayagan sa *MNE Declaration* ang kamahinungdanon sa pagmando sa balaod, pagpatuman sa balaod ug katilingbanong sultihay ug nagdumdom nga ang tanang partido kinahanglang mutahod sa katungod sa mga mamumuo ug mutampo sa katumanan sa mga pundamental nga prinsipyo ug katungod sa trabaho. Gipasi-ugdahan niini ang kamahinungdanon sa sultihay ug mga konsultasyon tali sa mga nagkalainlaing partido aron masiguro ang enklusibo, malungtaron, responsableng kinaiya sa pagnegosyo sa mga *MNEs* sa mga *host countries* ug pagkaangay uban sa mga tumong ug palisiya sa nasudnong kalamboan. Gidasig niini ang gobyerno sa mga *home* ug *host country* sa mga *MNEs* nga makiglambigit sa usa'g usa pinaagi sa konsultasyon ingon man sa ilang mga patigayon mahitungod sa palisiyang sosyal ug panarbaho.

Ang MNE Declaration lang ang kalibutanong instrumento niining dapita nga gidetalye ug gisagop sa mga gobyerno, ga-employe ug mga mamumuo sa tibuok kalibutan. Gisagop sa *Governing Body* sa ILO sa iyang ika-240 nga sesyon (Geneva, November 1977), ang instrumento naamyendahan na sa makadaghan nga higayon. Ulahi kining naamyendahan niadtong March 2017 subay sa tripartite nga

proseso sa pagripaso isip pagtubag sa mga bag-ong reyalidad sa ekonomiya ug pagkonsidera sa mga kalamboan sukad sa ulihi niining apdeyt niadtong 2006. Apil niini nga mga kalamboan ang mga bag-ong sumbanan sa panarbaho ug resulta sa palisiya nga gisagop sa *International Labour Conference*, ang *Guiding Principles on Business and Human Rights* nga giindorso sa *Human Rights Council* niadtong 2011, ug ang pagsagop sa 2030 *Agenda for Sustainable Development*.

Aron madasig pa ang paggamit sa mga prinsipyo sa *MNE Declaration* sa mga nagkadaiyang partido, ang *Governing Body* misagop usab sa pipila ka mga operasyonal nga kahimanan (*operational tools*) nga nalista sa Aneks II sa *MNE Declaration*. Ga-impluwensya ug gagiya ang *MNE Declaration* sa mga palisiya sa mga internasyunal ug rehiyunal nga organisasyon, nasudnong gobyerno, *multi-stakeholder* nga mga inisyatiba ingon man ang mga palisiya ug koda sa mga patigayon sa tanang gidak-on.

Mga Prinsipyo sa MNE Declaration

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno	Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon
Heneral nga mga Palisiya	
• Ipadayon ang tumong sa deklarasyon pinaagi sa pagsagop sa mga tukma nga balaod ug palisiya, mga lakang ug aksyon, lakip na niini ang administrasyon sa pamuo ug pangpublikong pakisusi sa pamuo [ika-3 nga paragrafo] • Ipasiguro ang patas nga panagtratohay sa mga multinasyunal ug nasyunal nga mga patigayon [ika-5 nga paragrafo] • Ipa-ratipikar ang tanang Pundamental nga mga Kombensiyon [ika-9 nga paragrafo] • Iduso ang mga maayong buhat subay sa MNE Declaration tali sa mga MNEs nga naglihok sa ilang mga teritoryo ug sa mga MNE nga naghilok sa gawas sa nasud [ika-12 nga paragrafo] • Mahimong andam nga makig-konsultahanay sa ubang mga gobyerno sa panahon nga kinahanglanon kini [ika-12 nga paragrafo]	• Respetuhun ang mga soberanyong katungod sa estado ug sundon ang mga nasudnong balaod ug respetuhun ang mga internasyunal nga sukdanan [ika-8 nga paragrafo] • Motampo sa pagpatuman sa mga pundamental nga prinsipyo ug katungod sa panarbaho [ika-9 nga paragrafo] • Magpatuman og <i>due diligence</i>, nga gakonsidera sa sentral nga papel sa kagawasan sa asosasyon ug kolektibong pakighangyoay, relasyon sa industriya ug katilingbanong dayalogo [ika-10 nga paragrafo] • Mokonsulta sa mga organisasyon sa gobyerno, ga-empleyo, ug empleyado, aron mapasiguro nga ang mga operasyon motakdo sa mga prayoridad sa nasudnong kalamboan [ika-11 nga paragrafo]

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon

Pangempleyo

- Ideklara ug sundon, isip mayor nga tumong, ang aktibo nga palisiya sa pagduso sa bug-os, produktibo ug gawasnon nga gipili nga pangempleyo”, ug desenteng panarbaho [ika-13 nga paragrafo]
- Palambuon ug ipatuman ang usa ka gambalay sa palisiya aron mapatigayon ang transisyon padulong sa pormal nga ekonomiya [ika-21 nga paragrafo]
- Tukuron ug ipadayon, kung angay, ang mga *social protection floors* sulod sa estratehiya sa progresibong pagpasiguro sa mas taas nga lebel sa sosyal nga seguridad [ika-22 nga paragrafo]
- Mogamit og mga epektibo nga lakang aron mapugngan ug mawagtang ang pinugos nga panrabaho, mohatag sa mga biktima sa mga saktong remedyo, maghimo og nasudnon nga palisiya ug plano, ug mohatag og tabang ug suport sa mga ga-empleyo [ika-23 nga paragrafo]
- Maghimo og usa ka nasudnong palisiya nga gidisenyo aron mapasiguro nga mawagtang na ang pugos nga pagpatrabaho sa mga bata, mohimo og mga hinanali nga lakang aron masiguro nga mapugngan ug mawagtang na ang pinakagrabeng mga porma niini, ug hinay-hinay nga ipasaka ang minimum nga edad sa pagpanarbaho [ika-26 nga paragrafo]
- Paninguhaon nga madungagan ang mga oportunidad sa panarbaho ug mapatas-an ang sukdanan niini, samtang gakonsidera sa mga palisiya sa pangempleyo ug ang mga tumong sa mga gobyerno [ika-16 nga paragrafo]
- Sa dili pa masugod ang mga operasyon, mokonsulta sa mga dunay katakus nga awtoridad ug sa mga nasudnong organisasyon sa mga ga-empleyo ug mamumuo aron mapadayon ang mga plano sa pangempleyo, kutob sa mahimo, subay sa mga nasudnong sosyal nga palisiya sa kalamboan [ika-17 nga paragrafo]
- Hatagan og prayoridad ang paglambo sa pangempleyo, promosyon ug kauswagan sa mga lungsoranon sa *host country* [ika-18 nga paragrafo]
-]Mogamit og mga teknolohiya nga makagama og mga trabaho, direkta o indirekta, ug mosalmot sa paghimo og mga tukma nga mga teknolohiya ug mogamit og mga teknolohiya nga haom sa mga gikinahanglan sa *host country* [ika-19 nga paragrafo]
- Mogama og mga kalambigitan uban sa mga lokal nga patigayon pinaagi sa pagkuha og mga lokal nga input, pagduso sa lokal nga pagproseso sa mga hilaw nga materyales ug lokal nga paghimo sa mga pisa ug ekipo. [ika-20 nga paragrafo]

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon

Pangempleyo

- Sundon ang mga palisiya nga gidisenyo para maduso ang patas nga oportunidad ug pagtrato sa panrabaho, nga anaay panglantawan nga wagtangan ang bisan unsa nga diskriminasyon nga nakabase sa kaliwat, kolor sa panit, seks, relihiyon, politikanhung panahom, nasyonalidad ug sosyal nga gigikanan [ika-28 nga paragrafo]
- Iduso ang patas nga paghatag ug sweldo sa mga lalaki ug babaye nga empleyado, alang sa panarbaho nga patas
- Ipagdili ang pagpanginahanglan o pagdasig sa mga multinasyunal nga patigayon nga mamihig, ug mohatag og giya, kung tukma, mahitungod sa paglikay sa diskriminasyon [ika-31 nga paragrafo]
- Tun-an ang epekto gikan sa mga multinasyunal nga mga negosyo sa pangempleyo sa nagkalain-laing sector sa industriya [ika-32 nga paragrafo]
- Sa panagtinabangay sa mga multinasyunal ug nasudnong patigayon, mohatag og panalipod sa kita sa mga mamumuo nga gitapos ang pangempleyo [ika-36 nga paragrafo]
- Motampo ngadto sa pagtransisyon padulong sa usa ka pormal nga ekonomiya [ika-21 nga paragrafo]
- Abagan ug tabangan ang pagpagana pa sa kalamboan sa mga pangpublikong sistema sa sosyal nga seguridad [ika-22 nga paragrafo]
- Mogamit og mga hinanali ug epektibo nga mga lakang aron ma-sigurado ang pagpugong ug pagwagtang sa pinugos nga panrabaho sa ilahang mga operasyon [ika-25 nga paragrafo]
- Tahuron ang minimum nga edad sa pagsulod sa pangempleyo ug mobuhat og mga dinalian ug epektibo nga mga lakang sa pagpasiguro sa pagpugong ug pagwagtang sa mga labing daotang porma sa pinugos nga pagpanarbaho sa mga bata [ika-27 nga paragrafo]
- Magiyahan sa mga prinsipyo sa dili-pagpamihig ug himuon ang mga kalipikasyon, kahanas ug kasinatian isip basehan sa pagrekut, pagplastada, pagbansay ug pag-uswag sa mga kawani [ika-30 nga paragrafo]
- Paningkamotan nga mohatag og lig-on nga pangempleyo alang sa mga mamumuo ug gawasnon nga obserbahan ang mga nasabutang mga obligasyon mahitungod sa kalig-on sa pangempleyo ug sosyal nga seguridad, pagduso sa seguridad sa pangempleyo, paghatag og rasonable nga pahibalo sa mga gituyong kabag-uhan sa operasyon ug ang paglikay sa arbitrario nga pagpalagpot [ika-33 ug 34 nga paragrafo]

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno	Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon
Pagbansay-bansay	
• Pagpalambo sa mga nasudnong palisiya sa bokasyonal nga pagbansay ug paggiya, kalambigit ang pangempleyo ug anaay kooperasyon sa tanang hingtungdan nga partido [ika 37 nga paragrafo]	• Mohatag og mga pagbansay para sa tanang lebel sa mga empleyado para makab-ot ang mga kinahanglanon sa patigayon, apil na ang mga palisiya para sa kalamboan sa nasud [ika-38 nga paragrafo] • Mosalmot sa mga programa nga nagtinguha sa pagdasig sa pagporma sa kahanas, tibuok kinabuhi nga pagbansay ug paglambo, ingon man ang paghatag sa bokasyonal nga pagbansay, ug pagsiguro nga adunay mga hanas nga <i>resource personnel</i> [ika-39 nga paragrafo] • Mohatag og mga oportunidad sulod sa patigayon para sa lokal nga nagdumala aron mapalapad ilahang kasinatian [ika-40 nga paragrafo]

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon

Kahimtang sa trabaho ug kinabuhi

- Paningkamotan ang pagsagop sa mga angayang sukdanan aron masiguro nga ang mga grupo nga dunay ubos nga kita ug ang wala pa kaayo na-ugmad nga mga dapit mabenepisyuhan kutob sa mahimo sa mga kalihukan sa mga multinasyunal nga patigayon [ika-42 nga paragrafo]
- Segurohon nga ang multinasyunal ug nasyunal nga mga patigayon mohatag og igo nga mga sumbanan sa kahilwasan ug kahimsog ug motampo sa kultura sa mapugnganon nga kahilwasan ug kahimsog, lakip na ang pagbuhat og mga lakang aron batukan ang pangdagmal diha sa trabahoan ug paghatag og pagtagad sa pagmugna og kahilwasan; ug ang paghatag og bayad sa mga mamumuo nga nabiktima sa mga aksidente sa trabahoan o mga sakit [ika-43 nga paragrafo]
- Sa ilahang mga operasyon, mohatag og sweldo, benepisyo ug kahimtang sa panarbaho nga dili minus ka paborable sa mga gitanyag sa susamang mga ga-empleyo sa maong nasud, nga gakonsidera sa pangkinatibuk-ang lebel sa pasweldo, gasto sa panginabuhi, benepisyo sa sosyal nga seguridad, ekonomikanhong mga butang ug lebel sa pagkamabungahon [ika-41 nga paragrafo]
- Ipadayon ang labing taas nga mga sumbanan sa kahilwasan ug kahimsog sa panarbaho, ipahibalo ang mga espesyal nga peligro ug ang mga kalabot nga mga lakang sa pagpanalipod kauban sa mga bag-ong produkto ug proseso, maghatag og impormasyon sa mga maayong gawi nga gi-obsorbahan sa ubang mga nasud, ug manguna sa pagsusi sa mga hinungdan sa kahilwasan sa industriya ug mga peligro. [ika-44 nga paragrafo]
- Magtinabangay uban ang mga internasyunal ug nasudnong organisasyon sa kahilwasan ug kahimsog, nasudnong mga pamunuan, mga mamumuo ug ang ilang mga organisasyon, ug ilakip ang mga hisgutanan mahitungod sa kahilwasan ug kahimsog sa pag-uyon sa mga tinugyanan sa mga mamumuo [ika-45 - 46 nga paragrafo]

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Gobyerno

Mga prinsipyo nga gitumong ngadto sa mga Patigayon

Industriyal nga Kalabotan

- Gamiton ang mga palisiya sa *Convention No. 87*, Artikulo 5, nga anaay panglantawan sa importansya, sumpay sa mga multinasyunal nga mga organisasyon, nga tugutan ang mga organisasyon nga representante sa maong mga negosyo o sa mga empleyado nga mahimong miyembro sa mga internasyonal nga organisasyon sa mga ga empleyo ug mga empleyado nga sila ang nagpili [ika-51 nga paragrafo]
- Dili apilon sa mga insentibo sa pagdani og langyaw nga mga puhunan ang bisan unsa nga pagpig-ot sa pag-apil sa mga mamumuo og mga asosasyon o ang ilang katungod mag-organisa ug mosalmot sa kolektibong pakighangyoay [ika-52 nga paragrafo]
- Segurohon pinaagi sa mga hudisyal, administratibo, lehislalibito o uban pang angayan nga pamaagi nga ang mga mamumuong gilapasan ang katungod makaangkon sa epektibong mga remedy [ika-64 nga paragrafo]
- Ipasiguro nga anaay libre nga boluntaryo nga makinarya sa pakig-uli para makatabang sa pagpugong ug pag-ayos sa mga industriyal nga bikil [ika-67 nga paragrafo]

- Sa tibuok nilang operasyon, obserbaran ang mga sumbanan sa relasyon sa industriya [ika-47 nga paragrafo]
- Tahuron ang kagawasan sa asosasyon ug ang katungod sa kolektibong pakighangyoay, ihatag ang mga pasilidad ug impormasyon nga gikinahanglan aron dunay makahuloganon nga pakigsabot [ika-48, 57 ug 61 nga paragrafo]
- Suportahan ang mga representante sa mga organisasyon sa mga ga empleyo [ika-50 nga paragrafo]
- Mohatag og regular nga konsultasyon sa mga butang nga parehong may kalabutan [ika-63 nga paragrafo]
- Gamiton ang *leverage* aron dasigon ang mga kauban sa negosyo nga mohatag og epektibo nga medyos [ika-65 nga paragrafo]
- Susihon ang mga reklamo sa mga mamumuo, subay sa angay nga mga paagi [ika-66 nga paragrafo]
- Magtinguha sa pagtukod og boluntaryo nga makinarya sa pakig-uli uban ang mga representante ug organisasyon sa mga mamumuo [ika-68 nga paragrafo]

EUROPEAN UNION

Kini nga dokumento gi-ugmad ug gipalambo pinaagi sa pondo sa European Union ug sa Responsible Supply Chains in Asia programme